

سیمای شهر و نقش نهادهای اجتماعی در برهه گذار

سیر تحول شهرهای ایران شهر از عصر ساسانی به اسلامی

تألیف

مهندس حامد محمدپور

مهندس بهنام قربانی بزرگ

انتشارات طحان گستر

ناشر تخصصی معماری و شهرسازی

است. این روش‌ها در کنار روش‌های دیگر، می‌تواند به بهبود نتایج پژوهش‌ها کمک کند.

[illegible]

فهرست مطالب

عنوان

شماره صفحه

نوشتار یکم: دیباچه

درآمد	۱۰
بیان مسئله	۱۱
اهمیت پژوهش	۱۲
پیشینه پژوهش	۱۳
هدف پژوهش	۱۳
پرسش پژوهش	۱۴
روش پژوهش	۱۵
بازه زمانی و مکانی پژوهش	۱۵

نوشتار دوم: تعاریف و مفاهیم هم‌راستا

تعریف نهادهای اجتماعی	۱۸
تعریف سازمان فضایی شهر	۱۹
تعریف شهر	۲۰
تعریف دوره انتقال	۲۱

نوشتار سوم: شهرگرایی و زمینه‌های شکل‌گیری شهر

شهر و آفرینش هستی	۲۴
اندیشه آرمانشهر	۲۵
کنگ دژ	۲۵
ورجمکرد	۲۷
مفهوم شهر	۲۷
شکل‌گیری جایگاه شهر	۲۹

نوشتار چهارم: آرمانشهر ساسانی و اندیشه مدنی ایرانشهر

- ۳۳ پارس پیش از برآمدن ساسانیان
- ۳۴ زمینه‌های شکل‌گیری حکومت ساسانی
- ۳۴ نهضت سراسری برای بازگشت به خویش
- ۳۷ جغرافیای سیاسی قلمرو ساسانی و اندیشه ایرانشهر
- ۳۸ تقسیمات سیاسی ایرانشهر ساسانی
- ۳۸ جغرافیای مذهبی قلمرو ساسانی و اندیشه اعتقادی
- ۴۰ آرایش اجتماعی ساسانیان و تحول آن پس از ورود اسلام
- ۴۱ گروه اول: روحانیان (آسروان)
- ۴۳ گروه دوم: جنگاوران (ارتیشاران)
- ۴۴ گروه سوم: مستخدمان (دبیران)
- ۴۵ گروه چهارم: توده ملت (ولستروشان)

نوشتار پنجم: سازمان فضایی شهر در روزگار ساسانی

- ۴۸ عوامل شکل‌گیری شهر ساسانی
- ۵۱ شهرهای ساسانی به روایت تاریخ‌نگاران
- ۵۶ زوال و فروپاشی حکومت ساسانیان

نوشتار ششم: زمینه‌های شکل‌گیری حکومت اسلامی

- ۶۰ سرزمین عربستان پیش از اسلام
- ۶۳ نهادهای اجتماعی شهر در سده‌های نخستین ورود اسلام به ایران
- ۷۴ جغرافیای مذهبی ایران و مواجهه با مذهب جدید
- ۷۴ آرایش اجتماعی ایرانیان و اندیشه مدنی اسلام
- ۷۶ اشرافیت عرب مسلمان در ایران
- ۷۶ دهقانان
- ۷۷ نظامیان

مرزبانان و حکام ولایات	۷۷
دبیران	۷۷
روحانیون	۷۸
دیوان سالاران	۷۸
بازرگانان	۷۸
پیشه‌وران و صنعت‌گران	۷۹
کشاورزان	۷۹
اسیران (غلامان و کنیزان)	۷۹

نوشتار هفتم: سازمان فضایی شهر در سده‌های نخستین دوره اسلامی

تاریخ شهر در دوره خلفای راشدین (۶۳۴-۶۶۲)	۸۲
تاریخ شهر در دوره امویان (۶۶۲-۷۵۰)	۸۷
تاریخ شهر در دوره عباسیان (۷۵۰-۷۷۵)	۹۱

نوشتار هشتم: شهرهای ایران در دوره انتقال از ساسانی به اسلامی

کوفه، نمونه نخستین شهر اسلامی	۹۴
شیراز، پایگاهی برای رقابت با شهرهای پیش از اسلام	۹۵
بغداد؛ آرمانشهر اسلامی با الگویی از شهرهای ساسانی	۹۷
شهرهای ایران در سده‌های نخستین اسلامی	۱۰۰

نوشتار نهم: مطالعه تطبیقی شهر گور ساسانی و شهر بغداد اسلامی

اردشیرپاکان، بنیان‌گذار شهر گور	۱۰۵
منصورعباسی، بنیان‌گذار شهر بغداد	۱۰۵
مطالعه تطبیقی جهانبینی پیش و پس از اسلام بر مبنای اندرزنامه اردشیر پاکان و وصیت‌نامه منصور عباسی	۱۰۶
مطالعه تطبیقی شهرسازی پیش و پس از اسلام بر مبنای دوره ساسانی و عباسی	۱۰۷